

повинен бути таким: акціонери вклали кошти у діяльність компанії з метою отримання додаткового прибутку. Як показник прибутковості коштів, вкладених в акції в умовах української економіки, доцільно використовувати ставку дивідендів (розраховують як відношення (дивіденд на акцію/ціна за яку було придбано акцію) $\times 100\%$). Відповідно, обґрунтування рівня дивідендних виплат здійснюють, виходячи з можливостей альтернативного використання капіталу акціонерами (альтернативними можливостями поточного доходу можна вважати: зберігання коштів на депозитному рахунку в банку, придбання цінних паперів інших підприємств тощо).

В ідеалі мінімальний рівень прибутковості дивідендів потрібно встановлювати на рівні дисконтної ставки НБУ (цей ліміт обумовлений тим, що цінні папери НБУ належать до найбільш безризикових, а дисконтна ставка Національного банку формується останнім на підставі сукупності фінансових макро- і мікропоказників діяльності держави).

Щодо визначення верхньої межі "дивідендного коридору", доцільно встановити її на такому рівні, щоб ставка дивідендів не перевищувала рівень рентабельності акціонерного капіталу (відношення чистого прибутку АТ до статутного акціонерного капіталу). Кожне підприємство може встановлювати свої межі "дивідендного коридору", виходячи з рівня прибутковості, міри зацікавленості акціонерів у отриманні високих прибутків чи реінвестуванні дивідендних виплат, обраної раніше дивідендної політики, інвестиційних проєктів фірми та інших факторів (у таких ситуаціях як альтернатива менеджерами акціонерного товариства може обертися інша дисконтна ставка).

- Після встановлення рівня прибутковості визначають межі поточних дивідендних виплат на одну акцію та суму, в межах якої можливе задоволення інтересів акціонерів. На основі встановлених меж визначають, які відсотки чистого прибутку становить сума потрібна для забезпечення інтересів акціонерів.
- На основі співвідношення меж дивідендного коридору та визначеної частки чистого прибутку, яку АТ може дозволити собі спрямувати на виплату дивідендів, приймають рішення чи може АТ виділити частину чистого прибутку у визначених межах та визначають оптимальний рівень виплати дивідендів. У разі незбігу можливостей щодо виплати дивідендів і інтересів акціонерів можлива корекція в двох напрямках: перегляд інвестиційних проєктів АТ та можливе відкладення їх реалізації на наступні періоди чи корекція меж "дивідендного коридору".

Безумовно, кожне підприємство розробляє свою дивідендну політику, що найбільш прийнятна як для нього, так і для його акціонерів, і однозначних рекомендацій в цьому питанні бути не може. Запропоновані напрямки вдосконалення дивідендної політики спрямовані на вирішення найбільш загальних проблем, що застосовують у побудові дивідендної політики на національних АТ.

Література

1. Виплата дивідендів // Справочник економіста. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economist.net.ua/?q=node/174>.

2. Зарубінський В.М. Фінансове управління підприємством: принципи, методи та інструменти / В.М. Зарубінський // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 1 (91). – С. 171-175.

3. Момот Т.В. Факторный анализ прибыльности собственного капитала: расширенный подход с учетом финансового и операционного левереджа / Т.В. Момот, А.В. Недавнія // Коммунальное хозяйство городов. – 2010. – № 85. – С. 254-259.

4. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / Г.І. Філіна. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Центр навч. літ-ри, 2009. – 320 с.

Денис О.Б., Дунас Н.В. Направления совершенствования дивидендной политики отечественных акционерных обществ

Рассмотрена сущность дивидендов и дивидендной политики предприятия в современных условиях хозяйствования. Определены проблемные места в дивидендной политике АО в Украине. Обоснованы теоретические аспекты и определены проблемные места в формировании дивидендной политики предприятия. Предложены направления совершенствования дивидендной политики публичных акционерных обществ. Обоснован подход к установлению дивидендных выплат для частных акционерных обществ.

Ключевые слова: акционерные общества, прибыль, дивиденды.

Denis O.B., Dunas N.V. Perfection the dividend policy domestic corporations

In the article the essence of dividends and dividend policy of the enterprise in modern conditions of management. The problem is defined in dividend policy of the company of Ukraine. The theoretical aspects and the problem space in the formation of the dividend policy of the company. The directions of optimization of a dividend policy of public companies. Reasonably approach to set dividend payments for private companies.

Keywords: corporations, profits, dividends.

УДК 330.4:215.2

Асист. К.О. Львіна, канд. екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Досліджено досвід зарубіжних країн щодо фінансового забезпечення інноваційного розвитку. З'ясовано роль держави у фінансуванні інноваційної сфери і наведено найпоширеніші способи державної підтримки інноваторів. Проаналізовано податкові стимули, які застосовують для заохочення наукової та інноваційної активності. Розкрито переваги, які надають науково-промислове партнерство і міжнародна співпраця.

Ключові слова: інновації, фінансове забезпечення, оподаткування, державна підтримка, зарубіжний досвід.

Постановка проблеми. Досвід зарубіжжя доводить, що досягти високого рівня конкурентоспроможності на глобалізованому ринку можна виключно за використання здобутків науково-технічного прогресу. Важливу роль у цьому відіграє державна політика і дієвість заходів, які застосовують. Результативність впровадження інноваційних змін в Україні прямо залежить від розуміння законів ринку, цілковитої узгодженості економічних механізмів і ефективного використання інноваційного потенціалу. Як слушно зазначає О.М. Скібіцький, "...програма відродження національної економіки повинна виходити з програм реанімації економік кожного окремо взятого регі-

ону. Кожна область повинна мати свою програму, свої пріоритетні напрями відповідно до стану власної науково-промислової бази, виходячи із потенційних виробничих можливостей регіону, орієнтуючись на наявні ресурси та ринкові потреби" [14, с. 369].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча питання ефективного фінансового забезпечення інновацій досліджували такі вітчизняні вчені, як О. Волков, Н. Внукова, В. Геєць, М. Денисенко, С. Ілляшенко, М. Козоріз, О. Колодізев, М. Крупка, А. Кузнецова, В. Новицький, С. Онишко, О.М. Скібіцький І. Тивончук, Л. Федулова, І. Шовкун, М. Якубовський та ін., не всі аспекти цієї складної та багатогранної проблеми вивчено.

Мета дослідження. Створення сприятливого бізнес-клімату, який дасть змогу стимулювати надходження вітчизняних та зарубіжних інвестицій у наукову та інноваційну сфери – важливий напрям діяльності держави. Кожна з розвинених країн обов'язково приділяє належну увагу інноваціям, хоч і робить це у свій спосіб. Необхідність запровадження новітніх технологій в Україні сьогодні очевидна. І обрати найраціональніший шлях підвищення інноваційності економіки нашої держави можна тільки врахувавши досвід прогресивних країн з високорозвинутою економікою. Метою дослідження є аналіз такого досвіду.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи особливості фінансового забезпечення інноваційного розвитку в певній країні, потрібно зважати на те, яка модель організації фінансів для неї притаманна: англосаксонська, континентально-європейська чи азійська [7, с. 408-422]. Англосаксонській моделі властиві: неможливість зосередження у руках окремого власника значної частки акцій; суворя заборона банкам бути акціонерами підприємств; обмеження впливу держави; превалювання власного капіталу над позиченим та залученим; можливість використання різноманітних фінансових інструментів завдяки розвиненості фінансового ринку; доступність кредитних ресурсів; активне інвестування коштів у цінні папери. Європейській континентальній моделі характерні: можливість зосередження у руках окремого власника значної частки акцій; залучення до управління компанією груп зацікавлених осіб (інвестиційно-фінансові інституції, організовані працівниками і державою, профспілки); можливість банків вкладати кошти в акції підприємств; втручання держави; порівняно менший вплив ринкових регуляторів через втручання держави, суспільних інституцій тощо. Для азійської моделі притаманне існування "кейрецу" – своєрідного економічного утвору, який складається з потужного банку й об'єднаних навколо нього установ, як фінансових (інвестиційні, страхові компанії), так і нефінансових (виробничі та торговельні фірми). Між ними встановлюються міцні економічно-господарські зв'язки і практикується перехресне володіння акціями, що дужче зближує учасників кейрецу між собою. Через переважання взаємного кредитування фондовий ринок великої ролі не відіграє. Першорядне значення у японській системі відведено не фінансовій вигоді, а суспільним інтересам. Кейрецу функціонує на основі кооперації та спеціалізації й є самодостатнім утвором, який забезпечує себе всім необхідним, що особливо корисне в умовах слабких фінансових

можливостей держави і несформованості фондового ринку. Тому досвід Японії є цінним для України. Проте, зважаючи на специфіку економічних зв'язків, які утвердилися в нашій державі, найближчою для України є європейська континентальна модель, тому особливо корисним є досвід інноваційного розвитку саме європейських країн.

Шляхи державного сприяння технологічному прогресу у різних країнах залежать також від рівня їхнього економічного розвитку. Для розвинених економік характерне стимулювання інновацій переважно пільговою податковою політикою, застосуванням пришвидшеного методу амортизації, залученням широкої мережі банківських і небанківських фінансових інститутів, а також венчурних та інших фондів до фінансування інноваційних проєктів тощо. У країнах з перехідною економікою найбільшого поширення досягла "централізована фінансова підтримка інноваційної діяльності за рахунок запровадження системи державних бюджетних і позабюджетних фондів" [4, с. 42-43]. Потрібно зазначити, що хоч у провідних країнах привілеюють різноманітні стимули, а не пряме фінансування, державні витрати на НДДКР в них постійно залишаються на високому рівні. Так, у 2009 р. витрати на науку в Швеції сягнули 3,62 % ВВП, Фінляндії – 3,96 % ВВП, Данії – 3,02 % ВВП, Австрії – 2,75 % ВВП. [11] У Франції в 2009 р. на фінансування науки і розробок спрямовували 2,21 % ВВП. Особливу увагу в цій країні приділяють партнерству різних секторів у забезпеченні інноваційного розвитку. Стимулює співробітництво науки і бізнесу також Бельгія – передусім через сприяння кластеризації економіки. Рівень фінансування НДДКР тут теж високий – 1,96 % ВВП у 2009 р. Цього ж року Велика Британія в науку вклала близько 1,87 % ВВП. Високі показники вкладень в науковий сектор були також у ФРН – у 2009 р. вони становили 2,82 % ВВП. Однією з найбільш інноваційно активних країн світу є США. На фундаментальну науку у 2008 р. тут спрямували 398, 2 млрд дол., при чому 72,6 % цієї суми забезпечив підприємницький сектор, 12,8 % – сектор вищої освіти, 10,6 % – державний сектор, а решту 3,9 % – сектор неприбуткових організацій [12, с. 318-319]. Взагалі, як свідчать статистичні дані, в країнах з високими показниками економічного розвитку у фінансуванні науки переважає приватний сектор. Країни з меншими економічними успіхами забезпечують потреби науки переважно з державного сектора чи сектора вищої освіти.

Державні кошти є важливим джерелом фінансування не тільки науки, а й інноваційної діяльності. Важливу роль у комерціалізації ідей і впровадженні інновацій відіграють державні програми.

У 2009 р. Німеччина за обсягами експорту посідала друге місце у світі після Китаю, а її частка у світовій торгівлі сягала 9 % [2]. Цими успіхами країна завдячує виваженій політиці уряду і реалізації ефективних загальнодержавних програм. У 2006 р. уряд Німеччини затвердив комплексну програму інноваційного розвитку національної економіки, яка мала назву "Стратегія високих технологій" [1, с. 72]. Її завданнями визначалися стимулювання стратегічного партнерства між наукою та бізнесом, стимулювання інновацій в промисловості, пришвидшення процесу поширення технологій, активна участь у

міжнародній співпраці з метою збільшення власного науково-інноваційного потенціалу, підготовка достатньої кількості фахівців у інноваційній сфері.

Питаннями інновацій в Німеччині відають два міністерства – Міністерство освіти й досліджень і Міністерство економіки й технологій. Для координування дій під час реалізації "Стратегії високих технологій" в окремих міністерствах та на міжміністерському рівні діяли спеціальні робочі групи. Важливою інституцією подолання труднощів, які виникали в інноваційній сфері, був "Дослідницький союз промисловості й науки". Він виявляв проблеми, визначав завдання науково-дослідної діяльності, готував рекомендації. При федеральному канцлері також діяла "Рада із інновацій і зростання".

З метою недопущення розпорошення зусиль і бюджетних коштів між неістотними проектами в Німеччині використовували механізм так званих "головних інновацій". Тобто в ході діалогу між промисловістю, науковцями та державою визначали найперспективніші напрями [1, с. 84].

Взаємодія науки та бізнесу мала бути досягнута, по-перше, через сприяння кластеризації економіки. Для цього у 2007 р. за сприяння Міністерства освіти й досліджень стартував національний конкурс "Кращі кластери Німеччини: більше інновацій, більше росту, більше зайнятості". П'ятнадцять кластерів, які стали переможцями, мали одержати бюджетне фінансування загальним обсягом в 600 млн євро на строк до 5 років [1, с. 75]. По-друге, заохочувалася участь університетів і наукових закладів у НДДКР для потреб промисловості. Передбачали, що п'ять найбільших науково-дослідних організацій академічної науки (Товариство сприяння прикладним наукам ім. Фраунгофера, Товариство сприяння наукам ім. Макса Планка, Товариство Гельмгольца, Науково-дослідне товариство Лейбніца й Німецьке дослідницьке співтовариство) будуть фінансуватися з бюджету, до того ж з 2006 р. до 2010 р. таке фінансування щороку мало зростати на 3 % (150 млн євро) [1, с. 75]. Окрім цього, проводили конкурс на кращу співпрацю наукових осередків із кластерами, а також конкурс між навчальними закладами на звання "найкращого". Переможці мали отримати значне бюджетне фінансування. Запроваджувалось поняття "дослідницької премії" – бюджетної субвенції для наукових закладів, яка становила 25 % вартості кожної наукової розробки за замовленням невеликих промислових суб'єктів господарювання.

Також заохочували інші форми науково-промислового партнерства, зокрема у вигляді інноваційних центрів. Їхнє фінансування передбачалось як з бюджету, так і за рахунок бізнесу. Окрім цього, між виробничими діловими одиницями й науковими установами запроваджували систему обміну науковими кадрами, що давало змогу ділитися знаннями і досвідом та забезпечувати краще усвідомлення і розуміння потреб бізнесу. На продукцію із значною інноваційною складовою планувалося зорієнтувати всю систему державних закупівель, а це доволі великі обсяги – приблизно 260 млрд євро, або майже 12 % ВВП щорічно [1, с. 78].

Німецький уряд загалом визначив 17 пріоритетних напрямів інноваційної політики і за кожним з них було розроблено конкретну стратегію. Відповідно до стратегій було сформовано перелік заходів, об'єднаних у кілька

федеральних програм для реалізації в найближчі 3-4 роки. Програми розглядав федеральний уряд як найдієвіший інструмент реалізації інноваційної політики. У міжнародному співробітництві Німеччина мала орієнтуватися на дві групи країн: країни-члени ЄС та країни, які останнім часом наближаються до лідерських позицій у інноваційній сфері (Китай, Індія, Південна Корея). Співробітництво планували головню шляхом реалізації спільних програм. Наприклад, однією з провідних програм у межах ЄС є Сьома рамкова програма (FP7) [1, с. 78].

Для Японії істотним поштовхом інноваційного розвитку стала урядова програма "Технополіс", яка дала змогу інтегрувати можливості держави та бізнесу. Згідно з нею, передбачалася побудова 19 технополісів, об'єднаних єдиною інформаційною і виробничою мережею. Ядром промислового розвитку ставали науково-технічні здобутки, які, відповідно, інтенсифікували зростання високотехнологічних галузей. Завдяки цій програмі вдалося не тільки досягти значних фінансових успіхів, а й змінити структуру економіки з низькоукладної на високотехнологічну [4, с. 46-47]. Поширеними в світі є також програми податкового стимулювання. Так, у Канаді діяла урядова Програма податкового стимулювання "Наукові дослідження та експериментальний розвиток". Окрім провінції розробляли свої додаткові програми.

Франція мала дві програми стимулювання НДДКР через оподаткування – "Дослідницький податковий кредит" (CIR) та "Молоді інноваційні підприємства" (YIC). За програмою CIR податковий кредит з 2006 р. становив 10 % витрат на НДДКР та 40 % обсягу їх зростання порівняно з середнім значенням за останні два роки. Якщо підприємство працює не більше ніж 8 років і не менше 15 % його витрат припадає на НДДКР, то воно може отримати пільги за програмою YIC. До них належить звільнення від сплати соціальних платежів на працівників, зайнятих у дослідних розробленнях; звільнення на перші три роки роботи від сплати корпоративного прибуткового податку, у наступні два роки сплачується тільки половина з його основної ставки; також передбачалося звільнення від деяких місцевих податків.

У Норвегії діяла програма податкового стимулювання "Податковий фонд" [6, с. 304]. Тут за рахунок податкового кредиту компенсувалося до 20 % витрат на НДДКР. У Німеччині було проголошено принцип: "податкова політика стає одночасно інноваційною політикою", тобто вона має бути цілком підпорядкована потребам інновацій. За останні 15 років співвідношення між прямим державним фінансуванням науки та наданням різноманітних пільг знизилось тут з 15 до 2,4 [8, с. 35]. У США кількість пільг для стимулювання НДДКР та інновацій сягає сотні. Водночас сума, яку недоотримує бюджет, приблизно збігається з сумою, яку вкладають фірми в інноваційну діяльність. Зокрема, підприємствам дозволено до 20 % витрат на НДДКР компенсувати з податку на прибуток.

Пільги, які надають на інновації в Японії, сумарно дорівнюють майже третині податку на прибуток, який надходить до бюджету. Така практика простежується і в інших країнах. У Франції, Великій Британії, Італії, Швеції, Японії, Кореї дозволено вираховувати з оподаткованого доходу вартість

проведення НДДКР, зокрема, інвестицій в обладнання, яке для цього потрібно. В Японії існує практика зменшення податку на прибуток на суму, яка становить 7 % витрат на інновації. Для Канади аналогічна пільга змінюється від 7 % до 20 %. У Великій Британії 10 % корпоративного податку може бути використано для фінансування визначених у законодавстві інвестицій [5, с. 31]. Для канадської податкової системи притаманні й інші пільги: податковий кредит на 20 % від вартості НДДКР, швидке списання капітальних вкладень на НДДКР, негайне списання інвестицій в обладнання і техніку для НДДКР.

Англійська податкова система малим та середнім суб'єктам господарювання дає змогу знімати з оподаткованого доходу 150 % витрат на НДДКР, а великим – 125 %. Також дозволено негайне списання капітальних інвестицій, пов'язаних з НДДКР [6, с. 304-305]. Австралійська податкова система також передбачає значні пільги – з оподаткованого доходу можна вираховувати 150 % витрат на НДДКР. У Бельгії малі суб'єкти господарювання, які впроваджують чи реалізують інновації, отримують можливість зменшити податок на 110 %.

Як слушно зазначають Р.Г. Коваль, Р.В. Лукач, "основна перевага податкової підтримки полягає в тому, що пільги надаються не авансом, а в якості винагороди за реальну інновацію" [8, с. 35]. Для України такий підхід також актуальний, оскільки він унеможливує "проїдання" коштів, призначених для інновацій. Проте не завжди інноваційні зміни мають загальнодержавний характер чи впроваджуються у вигляді урядових програм. Частіше держава тільки створює сприятливі організаційні чи фінансові умови.

Істотну підтримку держава надає науковим і технологічним паркам, яких у цілому в світі нараховують понад 7 тис. Вони отримують від держави значну частку своїх фінансових ресурсів, а також численні податкові, амортизаційні, кредитні та інші пільги. Наприклад, державні кошти в загальному обсязі фінансування наукових і технопарків займають: у Великій Британії – 62 %, у Нідерландах – 70 %, у Франції – 74 %, у Німеччині – 68 %, Бельгії – майже 100 % [13, с. 21].

Для фінансового забезпечення науки та інноваційної діяльності у розвинених країнах створюють різноманітні фонди. Це можуть бути державні, кооперативні, корпоративні, університетські, наукові, благодійні, венчурні фонди тощо. В інвестиційному портфелі фонду можуть бути такі класи активів як акції, облігації, нерухомість, еквіваленти грошових коштів тощо. За рахунок фондів фінансується значна частка витрат на науку. До того ж, за спостереженнями вчених, інтерес до їх створення підвищується зі зростанням економіки країни. Зокрема, така тенденція простежувалась у США, Японії, Великій Британії, Німеччині, а також у країнах Східної Європи. У західних країнах успішно функціонують позабюджетні фонди, які поділяють на державні фонди та фонди великих наукових товариств. Наприклад, Німецьке науково-дослідне товариство фонд Гумбольдта в Німеччині, товариство Макса Планка, товариство Фраунхофера, фонд Королівського товариства у Великій Британії, Національний науковий фонд США та інші [3, с. 456-457]. Також створюються фонди при великих підприємствах, зокрема, фонд Ротмана

(США), фонд Хігачі (Японії), фонд підприємства "Фольсваген" (Німеччина). Значного поширення в світі набули венчурні фонди, які характеризуються тим, що надають кошти взамін на акції компанії.

Для Європи останнім часом характерними стали процеси інтеграції. Європейська спільнота, зробивши висновки про відставання від Америки у сфері науково-технічного прогресу та технологій, вирішила об'єднати зусилля. У березні 2000 р. в м. Лісабон відбувся саміт Європейської ради, на якому за новою стратегією було проголошено курс консолідації дій членів ЄС та побудови конкурентноспроможної "знанневої" економіки. Проте у 2005 р. в м. Барселоні пройшов другий саміт, на якому досягнення декларованих цілей визнали незадовільним. Тому було прийнято оновлену стратегію, що отримала назву "Новий Лісабон". На основі існуючого співробітництва за допомогою певного переліку інструментів (FP7, EUREKA, Eurostars, Рамкова програма з питань конкуренції та інновацій, COST, Європейські технологічні платформи) мала покращитись координація діяльності.

У липні 2005 р. прийнято "Лісабонську програму", яка забезпечує виконання стратегії у тих площинах, у яких національні економіки недостатньо ефективні. "Лісабонська програма" охоплює 34 регуляторних акти, 15 фінансових заходів і 53 документи стратегічної політики [10, с. 11]. Для фінансової підтримки науково-технічного розвитку ЄС найвагомим інструментом, як уже згадувалося, є Рамкові програми. Їх розробляє Європейська Комісія і схвалює Радою ЄС та Європейський парламент.

У кінці 2006 р. завершилась 6-та Рамкова програма, і вже з 1 січня 2007 р. стартувала нова – 7-ма Рамкова програма (FP7), яка втілюватиметься у життя протягом семи років. Основне завдання цих програм – створити Європейську зону досліджень та забезпечити сталий розвиток на основі інтелектуальної економіки. Європа потерпає від проблем, які є і Україні: зниження конкурентноспроможності, невисокі темпи економічного зростання (відставання від США та Японії), безробіття, недофінансування науки, низька зарплата науковців, що робить професію непрестижною, "утікання мізків" у інші сфери зайнятості чи в інші країни.

На FP7 збюджетовано 72 723 млн євро. Ця програма також передбачає залучення приватного сектора у фінансування НТП [10, с. 26]. Вона поділяється на чотири тематичні програми, які мають назви кооперація, ідеї, кадри, потенціал. На програму "Кооперація" планують виділити 44 432 млн євро [10, с. 26]. Вона передбачає виконання проектів за найактуальнішими темами. Програма "Ідеї" передбачає проведення досліджень на стиках наук. Наукові колективи обиратимуть тематику і відповідно до своїх потреб на конкурсній основі отримуватимуть фінансування. Формування кадрового складу та покращення його професійного рівня покликана забезпечувати програма "Кадри". Також вона має посприяти поверненню науковців, які виїхали з Європи, а також заохочення притоку спеціалістів з інших країн. Розширенню інноваційного потенціалу Європи має посприяти програма "Потенціал".

Окрім FP7 в інноваційному розвитку, важливу роль повинні відігравати так звані Європейські технологічні платформи [10, с. 32]. Вони є механіз-

мом, покликаним забезпечити безпосередню співпрацю бізнесових кіл і науки та перетворення результатів наукових досліджень у реальні ринкові продукти. Платформи функціонують так: підприємці визначають, які технології актуальні на ринку і розробляють середньо- та довготермінові цілі для певної інновації з подальшим забезпеченням реалізації цих цілей шляхом матеріальної підтримки. Платформи мають не тільки посприяти залученню бізнесу у фінансування науково-технічного прогресу, а й допомогти сформувати нові ринки для інноваційної продукції.

У програмі EUREKA акцент роблять саме на комерціалізації науково-технічних розробок [9, с. 9] – вирішують саме ту проблему, яка надзвичайно гостро стоїть як в Європі, так і в Україні. До того ж, EUREKA забезпечує співпрацю на міжнародному рівні і завдяки їй скорочуються витрати на проєкт – кожен учасник фінансує тільки свою частину. FP7 має дослідницький характер і не є достатньо ефективною для завоювання ринку, тоді як EUREKA ринково орієнтована, проте не має достатньої координації. Тому було розроблено спеціальну програму Eurostars, покликану пов'язати між собою FP7 та EUREKA [9, с. 10]. Фінансування Eurostars проводять через спеціальний національний бюджет проєктів, який формують країни-члени та через Програмний фонд, що забезпечує ЄС. Eurostars передусім сприяє малим та середнім суб'єктам господарювання у фінансуванні дослідницьких проєктів.

Для координації міжнародних наукових проєктів працює програма COST. Вона організовує проведення спільних міжнародних семінарів і конференцій, окремі наукові дослідження.

Висновки. Отже, в Україні необхідні розроблення і реалізація загальнодержавної та регіональних програм інноваційного розвитку, які дадуть змогу здійснювати комплексне стимулювання інноваційних процесів. Водночас вони дадуть змогу ефективно застосовувати податкові пільги, зокрема, списання витрат на НДДКР на валові; зменшення бази оподаткування на суму інноваційних витрат; надання податкового кредиту інноваційно-активним суб'єктам підприємництва; застосування пришвидшеної амортизації обладнання.

Важливим завданням держави є заохочення співпраці науки та промисловості – створення кластерів, інноваційних центрів, наукових парків, технопарків та ін. Такі структури забезпечують обмін досвідом, полегшення шляху інновації від ідеї до реального продукту, зменшення фінансових ризиків тощо. Особливої уваги потребує створення умов для формування різноманітних фондів, як державних, так і приватних – венчурних, наукових, інноваційних. Актуальною для України є також активна участь у програмах ЄС та США, які передбачають співробітництво в науковій та інноваційній сферах.

Перспективи подальших досліджень. Перспективою майбутніх досліджень є розроблення ефективної державної політики стимулювання інноваційного розвитку в Україні.

Література

1. Андрощук Г.О. Програма інноваційного розвитку економіки Німеччини: стратегія високих технологій / Г.О. Андрощук // Наука та інновації. – 2009. – Т. 5, № 3. – С. 72-88.

2. Гінтередер П. Потужна економіка на глобальному ринку / П. Гінтередер, М. Орт // Факти про Німеччину. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/uk/wirtschaft/main-content-06/naukovi-doslidzhennja-i-rozrobki-jak-dvigun.html>

3. Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 662 с.

4. Аблов А.С. Інституційні основи інноваційного розвитку економіки : навч. посібн. / А.С. Аблов, В.С. Будкін, Л.П. Гальперіна / за заг. ред. В.Є. Новицького. – К. : Вид-во КНТ, 2008. – 360 с.

5. Климова І.Г. Методи та інструменти фінансово-кредитного механізму державної підтримки інноваційної сфери у країнах з ринковою економікою / І.Г. Климова // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 2. – С. 29-32.

6. Коваленко В. Зарубіжний досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності / В. Коваленко, М. Мельник // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 300-307.

7. Корпоративні структури в національній інноваційній системі України / Л.І. Федулова та ін. / за ред. д-ра екон. наук Л.І. Федулової. – К. : Вид-во Укр ІНТЕІ, 2007. – 812 с.

8. Лукач Р.В. Податкове стимулювання інвестицій в інновації / Р.В. Лукач, Р.Г. Коваль // Інвестиції та інноваційний розвиток : наук.-практичний бюлетень Державного агентства України з інвестицій та інновацій. – К. : Зовнішторгвидав України. – 2009. – № 4. – С. 32-36.

9. Принципи EUREKA та інших європейських програм як чинники інноваційного розвитку України: наук. практ. семінар, (Київ, травень 2009) / редкол.: Смертенко П. С. та ін. – К. : ФО-П Т.А. Кінько, 2009. – 72 с.

10. Програми та інструменти інноваційного розвитку економіки Європейського Союзу. Українські проєкції : матер. Міжнар. конф., (Київ, листопад, 2006) / редкол.: П.С. Смертенко, О.В. Коломієць, Т.А. Кінько та ін. – К. : ФО-П Т.А. Кінько, 2006. – 64 с.

11. Россия и страны – члены Европейского союза – 2011 : стат. сб. – М. : Изд-во "Росстат", 2011. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://www.gks.ru/bgd/regl/b11_65/Isswww.exe/Stg/12-02.htm

12. Россия и страны мира 2010 : стат. сб. – М. : ИИЦ "Статистика России", 2010. – 372 с.

13. Сальник О.М. Використання досвіду функціонування технологічних парків країн-членів ЄС в Україні / О.М. Сальник // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 10. – С. 20-28.

14. Скібіцький О.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навч. посібн. / О.М. Скібіцький. – К. : Центр навч. літ-ри, 2009. – 408 с.

Ильина Е.А. Зарубежный опыт финансового обеспечения инновационного развития экономики

Исследован опыт зарубежных стран относительно финансового обеспечения инновационного развития. Показана роль государства в финансировании инновационной сферы и приведены наиболее распространенные способы государственной поддержки инноваторов. Проанализированы налоговые стимулы, которые применяются для поощрения научной и инновационной активности. Раскрыты преимущества, которые представляют научно-промышленное партнерство и международное сотрудничество.

Ключевые слова: инновации, финансовое обеспечение, налогообложение, государственная поддержка, зарубежный опыт.

Цуїна К.О. Foreign experience of financial support of innovative development of economy

The article examines the foreign countries experience of financial support of innovation. The state's role in financing of innovation is described and most common methods of state innovators support are defined. Tax incentives for innovation activity are analyzed. The advantages of scientific and industrial partnerships and international cooperation are described.

Keywords: innovation, funding, taxation, government support, foreign experience.